

מדינת ישראל
הוועדה לבדיקת מינויים
לפי חוק החברות הממשלתיות

ירושלים
כ" חשון תשפ"ב
26 אוקטובר 2021
סימוכין : 286705

לכבוד
מר אביגדור ליברמן
שר האוצר

לכבוד
מר בני גנץ
שר הביטחון

נכבדי,

הנדון : מועמדות מר עמיר פרץ לכהונה כדירקטור בחברת התעשייה האווירית לישראל בע"מ

1. הוועדה לבדיקת מינויים ("הוועדה") דנה בישיבה ביום 25.10.20, במועמדותו של מר עמיר פרץ ("המועמד") לכהונה כדירקטור בחברת התעשייה האווירית לישראל בע"מ ("החברה").
יצויין כי בשל נגיף הקורונה הישיבה התקיימה טלפונית.

הליך תואם נבחרת

2. המועמד לא התמודד במסגרת ההליך התחרותי, הפומבי והשיוויוני לאיתור מועמדים לכהונה כדירקטורים ("נבחרת הדירקטורים") שקיימה רשות החברות הממשלתיות בשנים 2015 ו-2017 ונראה כי לא נבחר במסגרת הליך פומבי, תחרותי או שיוויוני אחר.

3. בחוות דעתה של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה דאז, עו"ד דינה זילבר, מיום 14.12.20 ("חוות הדעת") מודגשות התכליות שבבסיס הסמכות שהופקדה בידי השרים למינוי דירקטורים בחברות הממשלתיות - בחירת המועמד המתאים ביותר והבטחת עצמאותו ומקצועיותו של המועמד לתפקיד. בהתאם נקבע כי "חובת הנאמנות המוטלת על השרים, ובכלל זה החובה לפעול להגשמת תכלית הסמכות בהגינות, ביושר, בשוויון, בסבירות, ללא שיקולים זרים ולטובת הציבור, בעת הפעלת סמכות המינוי, מקימה בנסיבות העניין חובה משפטית כי ככלל המשך מינויים של הדירקטורים בחברות הממשלתיות יעשה באמצעות הליך פומבי, תחרותי ושיוויני שיבטיח את עצמאותו ובחירתו של המועמד הראוי ביותר לתפקיד", באמצעות נבחרת הדירקטורים או באמצעות הליך אחר.

4. עם זאת, חוות הדעת מוסיפה וקובעת, כי ייתכנו מצבים בהם יהא מוצדק, לטובת פעילותה של החברה הממשלתית, לפעול למינויו של מועמד אשר לא נמנה על נבחרת הדירקטורים. "כך למשל, במצב בו השרים מבקשים לפעול למינויו של מועמד שהוא בעל ניסיון משמעותי בתחומי הפעילות של החברה הממשלתית או בעל כישורים בולטים באופן מיוחד בתחומים הרלבנטיים לכהונתו בחברה", או "מצבים נוספים מעין אלה, בהם חיוב השרים להסתמך על המועמדים שנבחרו במסגרת ההליך שקיים, שעה שביכולתם לפעול למינוי מתאים יותר, אינו פועל לטובת החברה הממשלתית ועל כן אינו מגשים את התכלית שבבסיס סמכות המינוי שהוענקה לשרים בחוק".

בניין 23 המגדל, קומה 9 הגן הטכנולוגי מלחה, ירושלים 96951 טל: 02-5421563/7 פקס: 02-5695385

חוות הדעת קובעת מגבלות ולפיהן - השימוש במסלול תואם הנבחרת ייעשה במשורה רק במקרים המצדיקים זאת; על המועמדים במסלול תואם הנבחרת לעבור את אותו הליך בחינה שמבוצע במסגרת הליך נבחרת הדירקטורים; על מועמדים במסלול תואם הנבחרת לעמוד ברף הציון שנקבע לצורך כניסה למאגר הנבחרת 2017 וככל שלא יעמדו ניתן יהיה למנותם רק בקיומם של נימוקים מיוחדים אשר קשורים בפעילות החברה וטובתה.

5. נמסר לחברי הוועדה כי המועמד בחר להגיש את מועמדותו לשלושה פרופילים מתוך הפרופילים הקיימים בנבחרת הדירקטורים, ונערך לו אותו הליך בחינה שמבוצע במסגרת הליך נבחרת הדירקטורים. כן נמסר כי המועמד אמנם לא עמד ברף הציון שנקבע לצורך כניסה למאגר נבחרת הדירקטורים בשנת 2017 בפרופיל הבטחוני והניהולי, הרלוונטיים לפעילות החברה, אך עבר את רף הציון שנקבע לצורך כניסה למאגר נבחרת הדירקטורים בשנת 2017 בפרופיל החברתי (כמובהר לעיל, בהתאם לחוות הדעת נדרש להציג נימוקים המצדיקים מינוי שלא נעשה בהליך פומבי, שיווינוי ותחרותי אף אם המועמד עומד ברף הציון, וניתן למנות אף מועמד שלא עומד ברף הציון שנקבע, בקיומם של נימוקים מיוחדים אשר קשורים בפעילות החברה וטובתה).

6. במכתבו של שר הבטחון מיום 7.10.21, בו הובאו הנימוקים לבחירה במר פרץ, רשם מר גנץ, כי החליט לבחור במועמד בשל ניסיונו הרב בניהול מערכות ציבוריות גדולות וקטנות, וציין מספר אבני דרך. בין היתר נאמר על ידי שר הבטחון לעניין הכהונה כיו"ר ההסתדרות, כי המועמד הוא מבעלי הניסיון הגדולים ביותר בישראל בתחום ניהול נכון של יחסי עבודה והגעה להסכמות עם ארגוני העובדים לביצוע יעדי החברה, וכן את ניסיונו של המועמד כשר הבטחון, שהיה ממונה על התעשיות הבטחוניות ונחשף לפעילויות המוכרות והמסווגות של החברה. יצוין כי במכתבו לא ציין השר האם בחן בטרם החליט למנות את מר פרץ, את רשימת המועמדים שבנבחרת הדירקטורים שנבחרו באמצעות הליך פומבי, תחרותי ושיווינוי, או מועמדים מתאימים אחרים שנבחרו בהליך כאמור.

7. אכן אין חולק שתרומתו של מר פרץ בעשייתו הציבורית רבת השנים היא מרשימה – החל מראשות העיר שדרות בשנים 1983-1988, כהונתו כחבר כנסת שנים רבות ומתוכן מספר שנים גם כיו"ר וועדת העבודה והרווחה, יושב ראש הסתדרות העובדים החדשה בשנים 1995-2005, סגן ראש הממשלה ושר הביטחון בשנים 2006-2007, השר להגנת הסביבה בשנים 2013-2014 ושר הכלכלה בשנים 2020-2021.

8. אלא שאין די בכך בעת הזו. עמדת חברי הוועדה היא כי בהתייחס לפעילות החברה, היקפיה והאתגרים הניצבים בפניה כעת, ניסיונו של מר פרץ אינו מהותי דיו לחברה בעת הזו, על מנת לקבוע כי הוא נכנס בגדר החרג וכי הוא בעל ניסיון משמעותי בתחומי הפעילות של החברה או בעל כישורים בולטים באופן מיוחד בתחומים הרלבנטיים לכהונתו בחברה כעת.

9. כפי הנמסר לחברי הוועדה, החברה מספקת מגוון רחב של מוצרים ושירותים בתחומי הביטחון, התעופה והחלל לשוק הצבאי. החברה היא אחת משלוש החברות הממשלתיות הגדולות (בעלת סיווג 10(1)), כאשר היקף ההכנסות שלה עלה בשנת 2020 על 4 מיליארד דולר. עיקר פעילותה של החברה הוא בשוק התעשיות הביטחוניות והתעופה הבינלאומי (מעל ל-70% מהכנסותיה בשנת 2020) בו הלקוחות הן בעיקר מדינות ואשר מתאפיינ בתחרות גבוהה, והיא אחת מהיצואניות המובילות במדינה. צבר ההזמנות של החברה עומד על כ-12.6 מיליארד דולר. בדומה לחברות ביטחוניות אחרות בישראל ובשונה מחברות מקבילות בעולם, החברה אינה

בניין 23 המגדל, קומה 9 הגן הטכנולוגי מלחה, ירושלים 96951 טל: 02-5421563/7 פקס: 02-5695385

נסמכת באופן בלעדי על תקציבי הביטחון. החברה נמצאת בתקופה מאתגרת כעת לאור משבר הקורונה שפגע קשות בענף התעופה העולמי. כמו כן, החברה נמצאת בעיצומו של הליך הפרטה בהתאם להחלטת ועדת השרים לענייני הפרטה אשר התקבלה בנובמבר 2020 בדבר הליך הנפקה של עד 49% ממניות החברה בבורסה, 35% מהם באופן מיידי. החברה מעסיקה כיום כ-14,500 עובדים.

10. כל אלו מחייבים כי בחברה יכהנו דירקטורים, ובפרט יושב ראש דירקטוריון, בעל ניסיון עסקי משמעותי המעיד על יכולת מוכחת להובלת חברה עסקית, בעלת היקפים עצומים ופעילות מורכבת, שבפניה ניצבים אתגרים משמעותיים.

בנסיבות אלו, לא בלי התלבטות הגיעו חברי הוועדה למסקנה כי למרות פועלו הציבורי של מר פרץ, חלפו למעלה מ-14 שנה מאז כיהן כשר הבטחון מעט יותר משנה בשנים 2006-2007, ובהינתן העובדה כי בתקופה זו חלו תמורות ושינויים בעולם כולו וגם בחברה, אין בכהונתו זו, כמו גם בניסיונו בתחום העבודה כיושב ראש הסתדרות העובדים החדשה בשנים 1995-2005, כדי להתגבר על החסר בניסיון עסקי משמעותי מוכח כאמור. לפיכך קיים קושי לקבוע כי היום הוא בעל ניסיון משמעותי בתחומי פעילותה של החברה או בעל כישורים בולטים באופן מיוחד בתחומים הרלבנטיים לכהונתו בחברה.

עמידה בתנאי הכשירות

11. הוועדה מצאה כי מתקיימים במועמד תנאי הכשירות לכהונה כדירקטור בחברה, המפורטים בסעיף 1א16 לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975 ("החוק"), משהוא בעל למעלה מ-5 שנות ניסיון מצטבר, כנדרש בסעיף קטן (2) בסעיף. זאת בהיותו, בין היתר, סגן ראש הממשלה ושר הביטחון בשנים 2006-2007 - תקופה של שנה ו-2 חודשים; השר להגנת הסביבה בשנים 2013-2014 - תקופה של שנה ו-8 חודשים; שר הכלכלה בשנים 2020-2021 - תקופה של שנה וחודשיים; ויו"ר הסתדרות העובדים החדשה בשנים 1995-2005 - תקופה של כ-10 שנים. כן כיהן כראש מועצת שדרות בשנים 1983-1988 - תקופה של 5 שנים ו-3 חודשים וכיו"ר וועדת העבודה והרווחה בשנים 1992-1995.

12. מפרסומים שונים וממכתבו של שר הבטחון מיום 7.10.21, עולה כי קיימת כוונה שהמועמד ימונה לכהונה כיושב ראש דירקטוריון החברה. לפיכך, למעלה מן הצורך, בחנה הוועדה גם את שאלת עמידתו של המועמד בתנאי הכשירות לכהונה כיושב ראש דירקטוריון.

13. למר פרץ תואר ראשון מהאוניברסיטה הפתוחה במדעי החברה והרוח. התואר האמור אינו נמנה על רשימת התארים שבסעיף 1א16(1) לחוק ואינו בתחום עיסוקה העיקרי של החברה, ולפיכך המועמד אינו עומד בדרישת ההשכלה שבחוק.

בהתאם לסעיף 24(ג) לחוק, במקרים חריגים ניתן לבחור במי שלא מתקיים בו דרישות ההשכלה שבחוק, ובלבד שהמועמד הוא בעל ניסיון של 12 שנים לפחות בתפקיד או בכהונה כאמור בסעיף 1א16(2) לחוק, שמתוכן שש שנים לפחות - בגופים בעלי היקף פעילות שאינו נופל מזה של החברה שבה הוא מועמד לכהן, והוועדה לבדיקת מינויים אישרה שקיימים נימוקים מיוחדים לבחירה כאמור.

14. מבחינת ניסיונו של המועמד, מתעוררת שאלה לעניין כהונתו שש שנים לפחות בגופים בעלי היקף פעילות שאינו נופל מזה של החברה שבה הוא מועמד לכהן.

15. כך, כעולה מחוות הדעת של רשות החברות הממשלתיות שהועברה לעיון הוועדה, הכנסות החברה בשנת 2020 הסתכמו בכ-4.2 מיליארד דולר. כן נמסר לחברי הוועדה כאמור כי החברה מעסיקה כ-14,500 עובדים. בנסיבות אלו, הרי שהתפקיד היחיד בו כיהן המועמד שבאופן מובהק ההיקפים הכספיים שלו אינם פחותים מאלו של החברה, הוא תפקידו כשר הבטחון תקופה של שנה וחודשיים, שכן בהתאם לשאלון שמילא המועמד היקף תקציב המשרד עמד על כ-60 מיליארד ₪.

16. על אף האמור, חברי הוועדה בדיעה שבמקרה חריג זה ניתן לראות את כהונתו של המועמד תקופה של כ-10 שנים כיו"ר הסתדרות העובדים החדשה כנכנסת בגדר הוראות הסעיף, על אף שההיקפים שצוינו בשאלון שמולא על ידו (מספר מועסקים בגוף כ-2,000, היקף הכנסות כ-550 מיליון ₪) נמוכים מאלו של החברה, ולראות את ההסתדרות כגוף שהיקפו לא נופל מזה של החברה. זאת כאשר מדובר בגוף גדול מאוד, בעל השפעה גדולה וחריגה על המשק.

17. לפיכך, נמצא כי המועמד עומד גם בתנאי הכשירות לכהונה כיושב ראש דירקטוריון החברה.

עמידה בדרישת הכישורים המיוחדים

18. המועמד כיהן כיושב ראש מפלגת העבודה עד לראשית שנת 2021, ובמשך שנים רבות היה שר וחבר כנסת. בשאלון שהוגש לוועדה ציין המועמד שרי ממשלה רבים להם היתה לו זיקה פוליטית עד לראשית שנת 2021 או קודם לכן.

19. לעמדת חברי הוועדה למועמד זיקה פוליטית חזקה. נוכח האמור, בהתאם לסעיף 18 לחוק, הוועדה יכולה להמליץ על מועמדותו רק אם מצאה כי יש לו כישורים מיוחדים בתחומי פעולתה של החברה או שקיימים לגביו שיקולים של כשירות מיוחדת אחרת.

20. הנחיית היועץ המשפטי לממשלה 6.5000 שעניינה "מינויים לחברות ממשלתיות ולתאגידים ציבוריים" מפנה לפסיקה בעניין זה אשר קובעת כי "מבלי לקבוע מסמרות בדבר, ומבלי ליתן הגדרה ממצה אשר ניתנת בנקל ליישום, די אם נאמר כי מועמד בעל זיקה לשר כשיר לעבור את תנאי הסף של "כישורים מיוחדים" או "כשירות מיוחדת", רק **אם בשל כישוריו המיוחדים משקלה הסגולי של תרומתו לחברה צפויה להיות כה מכרעת, עד כי הדבר מצדיק לקחת את הסיכון הטבוע במינויו בשל קשריו עם שר משרי הממשלה**". [ההדגשה הוספה]

עוד קובעת הנחיית היועץ האמורה, כי ככל שהמדובר בזיקה בעוצמה גבוהה יותר, כך יש להקפיד ולהחמיר בכל הנוגע לדרישה בדבר כישורים מיוחדים.

בענייננו כאמור מדובר בזיקה חזקה.

21. חברי הוועדה הגיעו למסקנה כי יש קושי ממשי בקביעה שיש למועמד כישורים מיוחדים המתגברים על הזיקה בהתייחס לאמור ביחס להיקפי החברה, פעילותה העסקית הענפה ומורכבותה, בפרט בעת הזאת, כאשר רק לפני חודשים מספר חדל לכהן מר פרץ בממשלה בראשות מר נתניהו, בה כיהן כשר לצדו של מר גנץ אחרי שנים רבות של עשייה ציבורית בתחום הפוליטי.

22. עוצמת הזיקה של המועמד מחייבת כאמור הקפדה יתרה בכל הנוגע לדרישה בדבר כישורים מיוחדים, ולעמדת חברי הוועדה בהינתן כי המועמד חסר ניסיון עסקי משמעותי מוכח, לא ניתן לקבוע שניסיונו מהותי דיו על מנת לעמוד בדרישה המחמירה להוכחת כישורים מיוחדים לחברה זו בעת הזו, על אף ניסיונו הציבורי הרב.

בניין 23 המגדל, קומה 9 הגן הטכנולוגי מלחה, ירושלים 96951 טל: 02-5421563/7 פקס: 02-5695385

שונות

23. בהתאם לשאלון שמילא, אין למועמד ניגוד עניינים או זיקה כלשהי לחברה.
24. בדירקטוריון כיום מכהנים 8 דירקטורים, כאשר המספר המירבי הוא 12. מתוכם 5 גברים ו-3 נשים.
25. המועמד השיב בחיוב לשאלה בשאלון לענין טיוטת דוח מבקר המדינה מהשנתיים האחרונות שהועברה להתייחסותו ושהוא נזכר בה. מדובר בדוח מבקר המדינה שפורסם כבר בחודש מאי 2021 שעניינו "הטיפול במונופולין ובריכוזיות בענף המזון". ממעבר על הדו"ח נראה שהוא אינו כולל ביקורת אישית על המועמד וחברי הוועדה בדעה כי אין בכך כדי להשפיע על המינוי.

בכבוד רב,



השופטת (בדימוס) בלהה גילאור
יו"ר הוועדה לבדיקת מינויים